

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 28.6.2018
COM(2018) 496 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**σχετικά με την ενδιάμεση αξιολόγηση της πρωτοβουλίας εθελοντών ανθρωπιστικής
βοήθειας της ΕΕ για την περίοδο από τα μέσα του 2014 έως τα μέσα του 2017**

{SWD(2018) 353 final}

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	2
2. ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	4
3. ΚΥΡΙΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ.....	5
4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	7
5. ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ.....	9

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την ενδιάμεση αξιολόγηση της πρωτοβουλίας εθελοντών ανθρωπιστικής
βοήθειας της ΕΕ

για την περίοδο από τα μέσα του 2014 έως τα μέσα του 2017

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Όπως προβλέπεται στη Συνθήκη της Λισαβόνας¹, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) θέσπισε το 2014 την πρωτοβουλία εθελοντών ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ (εφεξής «η πρωτοβουλία»). Την πρωτοβουλία διέπουν τρεις νομικές πράξεις: ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 375/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014,² (εφεξής «ο κανονισμός»), ο εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1244/2014 της Επιτροπής, της 20ής Νοεμβρίου 2014³ και ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1398/2014 της Επιτροπής, της 24ης Οκτωβρίου 2014⁴. Στόχος της εν λόγω πρωτοβουλίας είναι να συμβάλει στην ενίσχυση της ικανότητας της Ένωσης να παρέχει ανθρωπιστική βοήθεια βασιζόμενη στις πραγματικές ανάγκες, καθώς και στην ενίσχυση του δυναμικού και της ανθεκτικότητας ευάλωτων κοινοτήτων και κοινοτήτων που έχουν πληγεί από καταστροφές σε τρίτες χώρες, παρέχοντας παράλληλα στους Ευρωπαίους πολίτες τη δυνατότητα να συμμετέχουν στην ανθρωπιστική δράση σε τρίτες χώρες, εκφράζοντας την αλληλεγγύη τους προς τους πληθυσμούς που έχουν ανάγκη.

2. Η πρωτοβουλία παρέχει χρηματοδότηση σε κοινοπραξίες οργανώσεων με έδρα εντός και εκτός της ΕΕ για την αποστολή και την προετοιμασία της αποστολής (συμπεριλαμβανομένης της μαθητείας) εθελοντών ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ σε τρίτες χώρες. Χρηματοδοτεί επίσης έργα για την ανάπτυξη των ικανοτήτων οργανώσεων με έδρα εντός και εκτός της ΕΕ, ώστε αυτές αφενός να πληρούν τα πρότυπα και να τηρούν τις διαδικασίες που απαιτούνται για συμμετοχή στην πρωτοβουλία και, αφετέρου, να βελτιώνουν τις ικανότητές τους, κυρίως όσον αφορά τη διαχείριση του εθελοντισμού. Η πρωτοβουλία καθορίζει επίσης πρότυπα, διαδικασίες και μηχανισμό πιστοποίησης, προβλέπει ένα πρόγραμμα κατάρτισης για την προετοιμασία των εθελοντών ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ ενόψει της αποστολής τους σε τρίτες χώρες, μια βάση δεδομένων με επιλέξιμους εθελοντές ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ, ένα δίκτυο και ένα επικοινωνιακό σχέδιο.

¹ Άρθρο 214 παράγραφος 5 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 375/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, για τη συγκρότηση του Ευρωπαϊκού Σώματος Εθελοντών Ανθρωπιστικής Βοήθειας («πρωτοβουλία εθελοντών ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ») (Επίσημη Εφημερίδα (ΕΕ) L 122 της 24.4.2014, σ. 1).

³ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1244/2014 της Επιτροπής, της 20ής Νοεμβρίου 2014, για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 375/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη συγκρότηση του Ευρωπαϊκού Σώματος Εθελοντών Ανθρωπιστικής Βοήθειας («πρωτοβουλία εθελοντών ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ») (ΕΕ L 334 της 21.11.2014, σ. 52).

⁴ Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1398/2014 της Επιτροπής, της 24ης Οκτωβρίου 2014, για τον καθορισμό προτύπων για υποψήφιους εθελοντές και εθελοντές ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ (ΕΕ L 373 της 31.12.2014, σ. 8).

3. Για την υλοποίηση της πρωτοβουλίας έχει προβλεφθεί ποσό ύψους 147.936.000 EUR για την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 2014 έως 31 Δεκεμβρίου 2020. Παρόλο που τα αποτελέσματα στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας είναι όλο και πιο σημαντικά, η υλοποίησή της είναι πολύ κατώτερη των προσδοκιών που είχαν οριστεί στο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο για την περίοδο 2014-2020 σε ό,τι αφορά την εκτέλεση του προϋπολογισμού και τον αριθμό των εθελοντών που καταρτίστηκαν και εστάλησαν.

4. Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει τα αποτελέσματα της ενδιάμεσης αξιολόγησης (εφεξής «η αξιολόγηση») της πρωτοβουλίας εθελοντών ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ και συνοδεύεται από υπηρεσιακό έγγραφο το οποίο περιλαμβάνει τα λεπτομερή πορίσματα της αξιολόγησης. Βασίζεται στα στοιχεία της εξωτερικής αξιολόγησης, καθώς και στα σχόλια που διατυπώθηκαν κατά τη διάρκεια συζητήσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη και στο πλαίσιο μιας ανοιχτής δημόσιας διαβούλευσης. Η έκθεση επισημαίνει επίσης πιθανούς τομείς για περαιτέρω ανάπτυξη της πρωτοβουλίας, λαμβανομένων υπόψη των συστάσεων και της ανάγκης για αύξηση του ποσοστού συμμετοχής στην πρωτοβουλία.

2. ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

5. Όπως ορίζει το άρθρο 27 παράγραφος 4 στοιχείο β) του κανονισμού, η Επιτροπή πρέπει να υποβάλει ενδιάμεση έκθεση αξιολόγησης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο. Κύριος στόχος της ενδιάμεσης αξιολόγησης είναι να παρουσιάσει μια ανεξάρτητη αξιολόγηση των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων και των ποσοτικών και ποιοτικών πτυχών της εφαρμογής του κανονισμού, μεταξύ άλλων, του αντικτύπου της πρωτοβουλίας στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας και της σχέσης κόστους-αποτελεσματικότητας του προγράμματος κατά τα τρία πρώτα έτη υλοποίησης, μετά τη θέσπισή του το 2014. Συνεπώς, η αξιολόγηση αφορά την υλοποίηση της πρωτοβουλίας από τα μέσα του 2014 έως τα μέσα του 2017.

6. Η εξωτερική αξιολόγηση διενεργήθηκε μεταξύ Μαΐου και Νοεμβρίου 2017⁵. Η διερευνητική φάση περιελάμβανε τη διεξοδική εξέταση εγγράφων καθώς και εκτενείς διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη (π.χ. σε επίπεδο Επιτροπής, με εκπροσώπους των κρατών μελών, οργανώσεις αποστολής, οργανώσεις υποδοχής, εθελοντές ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ και άλλα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη). Χρησιμοποιήθηκαν διάφορα εργαλεία, όπως έρευνες μέσω διαδικτύου και ημιδομημένες συνεντεύξεις μέσω τηλεφώνου ή συνεντεύξεις πρόσωπο με πρόσωπο. Πραγματοποιήθηκαν έξι στοχευμένες έρευνες⁶ και τρεις επιτόπιες αποστολές στη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική, τη Μέση Ανατολή και τη

⁵ Η τελική έκθεση βρίσκεται στη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/echo/funding-evaluations/evaluations/thematic-evaluations_en

⁶ Στοχευόμενες ομάδες των ερευνών: εθελοντές ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ (υποψήφιοι και απεσταλμένοι)· οργανώσεις αποστολής εθελοντών ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ και εταίροι τους· οργανώσεις υποδοχής εθελοντών ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ· εταίροι της συμφωνίας-πλαίσιου εταιρικής σχέσης της Γενικής Διεύθυνσης Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας (ΓΔ ECHO) (όσοι δεν έχουν ακόμη συμμετάσχει)· εταίροι του πιλοτικού έργου εθελοντών ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ (όσοι δεν έχουν ακόμη συμμετάσχει)· και εκπρόσωποι των κρατών μελών (ομάδα «Ανθρωπιστική και Επισιτιστική Βοήθεια» του Συμβουλίου (COHAFA), ομάδα «Πολιτική Προστασία» του Συμβουλίου (PROCIV) και Επιτροπή Ανθρωπιστικής Βοήθειας (HAC)).

Νοτιοανατολική Ασία⁷. Επίσης, διενεργήθηκε ανοιχτή δημόσια διαβούλευση μέσω διαδικτύου που διήρκεσε τρεις μήνες (από Αύγουστο έως Οκτώβριο του 2017) με 30 απαντήσεις συνολικά. Η μεθοδολογική αυτή προσέγγιση ολοκληρώθηκε με τρεις μελέτες περιπτώσεων για διάφορα έργα που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας (δηλ. πιστοποίηση, αποστολή εθελοντών, καθώς και τεχνική βοήθεια και ανάπτυξη ικανοτήτων).

7. Γενικά, οι έρευνες και τα σχόλια που συγκεντρώθηκαν από τις συνεντεύξεις παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με την υλοποίηση της πρωτοβουλίας. Λόγω της μη διαθεσιμότητας τελικών εκθέσεων για τα έργα κατά τη στιγμή της αξιολόγησης και λόγω της περιορισμένης αξιοποίησης των πόρων τα πρώτα χρόνια, η ενδιάμεση αξιολόγηση μπορεί να δώσει μόνο μια ιδέα για τον συνολικό αντίκτυπο της πρωτοβουλίας στις τοπικές κοινότητες, τη βελτίωση των ικανοτήτων των ενδιαφερομένων, την ανάπτυξη των δεξιοτήτων καθώς και τον πιθανό αντίκτυπο της πρωτοβουλίας στον ανθρωπιστικό τομέα.

3. ΚΥΡΙΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ

8. Από τις συνεντεύξεις που διεξήγαγε ο εξωτερικός αξιολογητής με τις διάφορες ομάδες ενδιαφερομένων προέκυψε ότι οι πέντε στόχοι της πρωτοβουλίας⁸, όπως αυτοί ορίζονται στον κανονισμό, είναι ιδιαίτερα σημαντικοί για τους δικαιούχους της πρωτοβουλίας, τις οργανώσεις αποστολής και υποδοχής καθώς και για τους εθελοντές. Οι τοπικές κοινότητες βρίσκουν ιδιαίτερα χρήσιμες αυτές τις δραστηριότητες, οι οποίες ενθαρρύνουν τον τοπικό εθελοντισμό και την ανάπτυξη ικανοτήτων για τη βελτίωση των δεξιοτήτων σε τοπικό επίπεδο με στόχο την προετοιμασία για την αντιμετώπιση καταστροφών. Σε γενικές γραμμές, οι διάφορες δράσεις που υλοποιήθηκαν εξυπηρετούν τους στόχους της πρωτοβουλίας. Ωστόσο, ο στόχος της προβολής των αρχών της ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ θεωρείται σημαντικός μόνο από έναν μικρό αριθμό ενδιαφερομένων (κυρίως από τους εθελοντές). Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στο σημείο αυτό κατά την εφαρμογή των επικοινωνιακών δραστηριοτήτων της πρωτοβουλίας. Το επίπεδο ενδιαφέροντος από την πλευρά των εταίρων της συμφωνίας-πλασίου εταιρικής σχέσης ανθρωπιστικής βοήθειας εξακολουθεί να είναι πολύ χαμηλό, γεγονός προβληματικό για μια πρωτοβουλία που υποτίθεται ότι υπηρετεί τον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας. Οι οργανώσεις αποστολής και υποδοχής που συμμετέχουν στην πρωτοβουλία έχουν σχετικά θετική άποψη για την ικανότητά της να ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους, και καταφέρνουν να αποστέλλουν εθελοντές με τα κατάλληλα προσόντα με βάση τις ανάγκες των οργανώσεων υποδοχής.

⁷ Λατινική Αμερική και Καραϊβική: Αϊτή και Ισημερινός· Μέση Ανατολή: Ιορδανία και Λίβανος· και Νοτιοανατολική Ασία: Μιανμάρ και Καμπότζη.

⁸ Το άρθρο 7 του κανονισμού αριθ. 375/2014 ορίζει τα εξής: «Η πρωτοβουλία εθελοντών ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ έχει τους ακόλουθους επιχειρησιακούς στόχους: συμβολή στην αύξηση και βελτίωση της ικανότητας της ΕΕ να παρέχει ανθρωπιστική βοήθεια· βελτίωση των δεξιοτήτων, του επιπέδου των γνώσεων και των ικανοτήτων των εθελοντών ανθρωπιστικής βοήθειας, καθώς και των όρων και συνθηκών συμμετοχής τους· ανάπτυξη της ικανότητας των οργανώσεων υποδοχής και προώθηση του εθελοντισμού σε τρίτες χώρες· διάδοση των αρχών που διέπουν την ανθρωπιστική βοήθεια της Ένωσης, όπως αυτές συμφωνήθηκαν στην ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανθρωπιστική βοήθεια· ενίσχυση της συνοχής και της συνέπειας του εθελοντισμού στα κράτη μέλη, ώστε να αυξηθούν οι ευκαιρίες των πολιτών της Ένωσης να συμμετέχουν σε δραστηριότητες και επιχειρήσεις παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας.»

9. Η πρωτοβουλία δεν ήταν αποτελεσματική σε ό,τι αφορά την επίτευξη των πέντε στόχων της, ενώ εξακολουθεί να είναι μακρύς ο δρόμος για την επίτευξη των στόχων που ορίστηκαν στο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2014-2020. Ο προϋπολογισμός κατά τα τρία πρώτα χρόνια δεν χρησιμοποιήθηκε πλήρως, αν και τα στοιχεία για το 2017 έδειξαν υψηλό ποσοστό απορρόφησης των χρηματοδοτήσεων για την ανάπτυξη ικανοτήτων και την τεχνική βοήθεια. Μολονότι ο αριθμός των εθελοντών βαίνει αυξανόμενος, παραμένει αρκετά κάτω από τον στόχο. Πάνω από 200 εθελοντές ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ έχουν σταλεί για ανθρωπιστικά έργα σε τρίτες χώρες. Ωστόσο, ο αριθμός παραμένει πολύ χαμηλότερος από τον στόχο των 4.000 εθελοντών ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ μέχρι το 2020. Ο κυριότερος λόγος είναι τα εμπόδια συμμετοχής, όπως η πιστοποίηση των οργανώσεων ή η υποχρέωση δημιουργίας εταιρικών σχέσεων με άλλες οργανώσεις για την υποβολή αίτησης χρηματοδότησης από την ΕΕ. Τα εμπόδια αυτά συνιστούν ιδιαίτερο πρόβλημα για τις οργανώσεις που δεν δραστηριοποιούνται στα υπάρχοντα δίκτυα. Η αναζήτηση εταίρων για μια κοινοπραξία και οι διοικητικές διαδικασίες για τη διαχείρισή της αποτελούν εμπόδια για την αποτελεσματικότητα. Η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας προσλήψεων θα μπορούσε να βελτιωθεί περαιτέρω με την επίσπευση των διαδικασιών. Η πρωτοβουλία συνέβαλε σε περιορισμένο βαθμό στη βελτίωση της ικανότητας της ΕΕ να παρέχει ανθρωπιστική βοήθεια μέχρι σήμερα, λόγω του χαμηλού προϋπολογισμού και του αργού ρυθμού αξιοποίησης των πόρων. Ορισμένα στοιχεία από τις έρευνες αξιολόγησης δείχνουν ότι οι εθελοντές θεωρούν πως οι δεξιότητές τους βελτιώθηκαν. Οι λίγες θέσεις που προσφέρθηκαν μέσω της πρωτοβουλίας τα πρώτα χρόνια υλοποίησής της αύξησαν τις ευκαιρίες των πολιτών να συμβάλουν στην ανθρωπιστική βοήθεια. Δεν υπάρχουν μέχρι στιγμής στοιχεία που να δείχνουν ότι τα πρότυπα εθελοντισμού που ορίζονται στην πρωτοβουλία επηρέασαν θετικά τα εθνικά πρότυπα των κρατών μελών της ΕΕ. Ορισμένες οργανώσεις θεωρούν δύσκολη τη δημιουργία κοινοπραξιών, ιδίως όταν οι οργανώσεις αυτές δεν λειτουργούν στο πλαίσιο των υπαρχόντων δικτύων.

10. Οι διαδικασίες και οι απαιτήσεις με ισχυρό αντίκτυπο στην αποτελεσματικότητα της πρωτοβουλίας ρυθμίζονται λεπτομερώς σε τρεις νομοθετικές πράξεις. Παρόλο που, από τη μια πλευρά, αυτό δημιουργεί κάποια διοικητική επιβάρυνση για τις οργανώσεις, από την άλλη, είναι θετικό για τους εθελοντές, διότι θεσπίζει μια διαφανή διαδικασία προσλήψεων και υποστηρίζει την εκπαίδευση και εξέλιξή τους κατά τη διάρκεια της περιόδου εθελοντισμού. Οι νέοι ευρωπαϊκοί κανόνες και διαδικασίες για τη διαχείριση των εθελοντών μπορεί να επιβαρύνουν ιδιαίτερα τις οργανώσεις, εάν αυτές εφαρμόζουν το εθνικό τους πρόγραμμα εθελοντισμού παράλληλα με την πρωτοβουλία. Ορισμένες οργανώσεις θεωρούν την όλη διαδικασία αποθαρρυντικό παράγοντα, επειδή μπορεί να διαρκέσει μέχρι και 18 μήνες: από τη δημοσίευση της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων μέσω της διαδικασίας επιλογής, τη δημοσίευση κενών θέσεων για εθελοντές, την κατάρτιση των εθελοντών μέχρι την αποστολή τους. Μέσα σ' αυτό το νομοθετικό πλαίσιο, η Επιτροπή επιδιώκει συνεχώς να απλουστεύει και να επισπεύδει τις διαδικασίες, ώστε η πρωτοβουλία να είναι πιο ελκυστική για τα ενδιαφερόμενα μέρη. Οι διαδικασίες υποβολής και επιλογής αιτήσεων καθώς και οι διαδικασίες υποβολής εκθέσεων φαίνεται ότι είναι ιδιαίτερα επιβαρυντικές για τις οργανώσεις που δραστηριοποιούνται κατά κύριο λόγο σε έργα ανθρωπιστικής βοήθειας (έκτακτης ανάγκης) της ΕΕ, στο πλαίσιο των οποίων ακολουθούνται διάφορες διαδικασίες για τη διαχείριση των επιχορηγήσεων. Τέθηκε σε εφαρμογή ένα αποτελεσματικό σύστημα παρακολούθησης, το οποίο θα μπορούσε να αναπτυχθεί περαιτέρω για την επεξεργασία ποιοτικών πληροφοριών και *ad hoc* εκθέσεων, πέραν των ποσοτικών πληροφοριών. Οποιαδήποτε ανάλυση κόστους-αποδοτικότητας μπορεί να παρέχει μόνο μια προκαταρκτική

εκτίμηση, δεδομένου ότι στο στάδιο αυτό δεν υπάρχουν ούτε τελικές εκθέσεις ούτε χρηματοοικονομικά στοιχεία για τα έργα. Στο πλαίσιο της εξωτερικής αξιολόγησης διαπιστώθηκε ότι η Επιτροπή έδειξε να λαμβάνει σοβαρά υπόψη το κόστος σε σχέση με τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, οι οποίες βασίζονται στον αριθμό καταρτισμένων και ασφαλισμένων εθελοντών. Η πρωτοβουλία χρειάζεται απλούστερες διαδικασίες καθώς και μεγαλύτερη προβολή και δημοσιοποίηση του τρόπου λειτουργίας της και του θετικού αντικτύπου της στις οργανώσεις τόσο στην ΕΕ όσο και στο εξωτερικό. Θα πρέπει επίσης να υπάρχει ισχυρότερη σύνδεση ανάμεσα στην πρωτοβουλία και τους ανθρωπιστικούς και αναπτυξιακούς στόχους και τις χρηματοδοτήσεις της ΕΕ.

11. Υπάρχουν περιθώρια για βελτίωση της συνοχής της πρωτοβουλίας με τα μέσα παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας, ανάπτυξης και πολιτικής προστασίας. Η πρωτοβουλία δεν εντάχθηκε στο πλαίσιο των υφιστάμενων μέσων της ΕΕ για την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας, αλλά θεσπίστηκε ως αυτόνομο μέσο. Δεδομένου ότι δεν πρέπει να αποστέλλονται εθελοντές σε περιοχές ένοπλων συγκρούσεων, ορισμένες τρίτες χώρες που λαμβάνουν σημαντικό μέρος ανθρωπιστικής βοήθειας εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της πρωτοβουλίας. Όσον αφορά τη συνοχή με την ευρωπαϊκή πολιτική συνεργασίας για την ανάπτυξη, ο ευρύς ορισμός της ανθρωπιστικής βοήθειας που υπάρχει στον κανονισμό επιτρέπει τη συνέργεια, δεδομένου ότι μπορούν να χρησιμοποιούνται εθελοντές σε ποικίλα προγράμματα με δράσεις που συνδυάζουν την αρωγή, την αποκατάσταση και την ανάπτυξη, και παράλληλα ενισχύουν τη συνολική ανθεκτικότητα των τοπικών κοινωνιών. Ακόμη κι αν η πρωτοβουλία δεν συνδέεται επίσημα με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, οι περισσότερες συμμετέχουσες οργανώσεις υποδοχής δηλώνουν ότι δραστηριοποιούνται τόσο στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας όσο και στον τομέα της ανάπτυξης. Η εσωτερική συνοχή των δράσεων που πραγματοποιήθηκαν δεν μπορεί να αξιολογηθεί πλήρως στο στάδιο αυτό της πρωτοβουλίας, αλλά ο σχεδιασμός τους δείχνει ότι μάλλον είναι συμβατές μεταξύ τους.

12. Η πρωτοβουλία αυτή δημιουργεί προστιθέμενη αξία για την ΕΕ μέσω της χρήσης κοινών προτύπων για τη διαχείριση εθελοντών από όλες τις χώρες της ΕΕ, της κοινής εκπαίδευσης, καθώς και της χρηματοδότησης για την ανάπτυξη ικανοτήτων και την παροχή τεχνικής βοήθειας. Δίνει τη δυνατότητα σε οργανώσεις διαφορετικών τομέων (π.χ. ανθρωπιστικής βοήθειας, ανάπτυξης, πολιτικής προστασίας, εθελοντισμού) και διαφορετικών μεγεθών να συνεργάζονται μεταξύ τους. Είναι ανοιχτή όχι μόνο σε εταίρους της συμφωνίας-πλαίσιου εταιρικής σχέσης αλλά και σε όλες τις οργανώσεις με έδρα στην ΕΕ που δραστηριοποιούνται ή προτίθενται να δραστηριοποιηθούν στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας. Για παράδειγμα, μόνο το 3% των εταίρων της συμφωνίας-πλαίσιου εταιρικής σχέσης είναι οργανώσεις από τα κράτη μέλη που προσχώρησαν στην ΕΕ από το 2004 και μετά⁹. Το ποσοστό των οργανώσεων αυτών επί του συνολικού αριθμού των πιστοποιημένων οργανώσεων είναι πολύ υψηλότερο (20%). Η πρωτοβουλία μπόρεσε να προσελκύσει ένα ευρύ φάσμα οργανώσεων από διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

⁹ Βουλγαρία, Κροατία, Τσεχική Δημοκρατία, Κύπρος, Εσθονία, Ουγγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία, Ρουμανία.

13. Λαμβάνοντας υπόψη τα πορίσματα της έκθεσης της εξωτερικής αξιολόγησης και με βάση την εμπειρία της και τον διάλογο με τους ενδιαφερόμενους φορείς κατά την αρχική περίοδο υλοποίησης της πρωτοβουλίας, η Επιτροπή καταλήγει στο γενικό συμπέρασμα ότι η πρωτοβουλία προσφέρει προστιθέμενη αξία και οι στόχοι της είναι σημαντικοί για τα ενδιαφερόμενα μέρη. Ωστόσο, η αξιολόγηση επισημαίνει ορισμένα ζητήματα που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν για να αυξηθεί περαιτέρω ο αντίκτυπος της πρωτοβουλίας και να καταστεί αυτή ελκυστικότερη για τις οργανώσεις και τους εθελοντές. Τα ζητήματα αυτά επισημαίνονται στο συνοδευτικό υπηρεσιακό έγγραφο και συνοψίζονται στις ακόλουθες παραγράφους.

14. Οι δράσεις της πρωτοβουλίας ρυθμίζονται λεπτομερώς από τρεις νομικές πράξεις. Κατά τα τρία πρώτα χρόνια υλοποίησης, η δημιουργία μιας βάσης με τις ενδιαφερόμενες οργανώσεις διήρκεσε υπερβολικά μεγάλο χρονικό διάστημα. Εκτός αυτού, παρατηρήθηκαν χρονοβόρες διαδικασίες και μετάβαση από προγράμματα ανάπτυξης ικανοτήτων και παροχής τεχνικής βοήθειας με χρηματοδότηση από την ΕΕ σε προγράμματα αποστολής εθελοντών. Από τη στιγμή που ένας ικανός αριθμός οργανώσεων υποβάλλεται επιτυχώς σε ελέγχους πιστοποίησης και αποκτά τα απαιτούμενα πρότυπα μετά από παροχή τεχνικής βοήθειας και στήριξη για την ανάπτυξη ικανοτήτων, αναμένεται ότι οι οργανώσεις θα αποκτήσουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη και θα ενδιαφέρονται περισσότερο να αποστείλουν εθελοντές ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ.

15. Πρέπει να απλουστευθούν οι διοικητικές και άλλες διαδικασίες για να αυξηθεί η συμμετοχή των οργανώσεων στην πρωτοβουλία. Οι παρατηρήσεις και τα σχόλια που εστάλησαν από συμμετέχουσες οργανώσεις και οργανώσεις που δεν συμμετέχουν ακόμη στην πρωτοβουλία δείχνουν σαφώς ότι οι διαδικασίες πρέπει να επανεξεταστούν. Για παράδειγμα, οι οργανώσεις αποστολής θεωρούν τη διαδικασία πιστοποίησης υπερβολικά απαιτητική. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο αναθεώρησης της διαδικασίας πιστοποίησης καθώς και της παροχής μεγαλύτερης στήριξης σε ενδιαφερόμενες οργανώσεις βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα. Τα προγράμματα τεχνικής βοήθειας, τα οποία βοηθούν τις οργανώσεις να επιτύχουν τα αναμενόμενα πρότυπα για τη διαχείριση του εθελοντισμού, την ασφάλεια και την προστασία, πρέπει να συνδεθούν καλύτερα με τη διαδικασία πιστοποίησης των οργανώσεων που έχουν την έδρα τους στην ΕΕ.

16. Η ελκυστικότητα της πρωτοβουλίας μπορεί να αυξηθεί αν ο χρόνος που μεσολαβεί για την αποστολή εθελοντών (από τη δημοσίευση των προκηρύξεων μέχρι την αποστολή) μειωθεί από τον ενάμισι χρόνο που απαιτείται σήμερα σε λιγότερο. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των δυνατοτήτων αποστολής πολιτών της ΕΕ και τη μείωση του αριθμού των ατόμων που εγκαταλείπουν τη διαδικασία.

17. Πρέπει επίσης να αυξηθεί το ενδιαφέρον των οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας με την ευρύτερη έννοια, όπως προβλέπεται από τον κανονισμό. Οι εθελοντές ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ απασχολούνται σε δραστηριότητες, όπως η ενίσχυση της ανθεκτικότητας, η σύνδεση αρωγής, αποκατάστασης και ανάπτυξης, καθώς και σε ποικίλους τομείς που έχουν σχέση με την ανθρωπιστική βοήθεια (ύδρευση, αποχέτευση και υγιεινή, ισότητα των φύλων, υλικοτεχνική υποστήριξη), αλλά και σε αναπτυξιακά έργα υπέρ της επισιτιστικής ασφάλειας, της μείωσης της φτώχειας και της οικονομικής ανθεκτικότητας. Η μεγαλύτερη συνέργεια με τα εν εξελίξει

προγράμματα και έργα της Επιτροπής είναι ήδη ένας από τους στόχους του Ετήσιου Προγράμματος Εργασίας της Επιτροπής για το 2018.

18. Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερη συνοχή ανάμεσα στην πολιτική εθελοντισμού σε τρίτες χώρες και στα άλλα συστήματα εθελοντισμού στην ΕΕ. Πρέπει επίσης να υπάρχει συνοχή και συνέργεια με την Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία και το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης, καθώς και να βελτιωθεί η συμπληρωματικότητα μεταξύ του τομέα ανθρωπιστικής βοήθειας και του αναπτυξιακού τομέα.

19. Κατά την αρχική περίοδο υλοποίησης δόθηκε κυρίως έμφαση στη βελτίωση της οργάνωσης. Η σταδιακή μετατόπιση του κέντρου βάρους από τις διαδικασίες χρηματοδότησης (για την καλύτερη διαχείριση των εθελοντών ή στήριξη της οργανωτικής ικανότητας) σε δραστηριότητες ανθρωπιστικού χαρακτήρα θα μπορούσε να συμβάλει στην εκπλήρωση των προσδοκιών των ενδιαφερομένων.

20. Ο καλύτερος προσδιορισμός του αντικτύπου θα καθιστούσε την πρωτοβουλία πιο ελκυστική για τις οργανώσεις και τους εθελοντές και θα βοηθούσε στην καλύτερη υλοποίησή της. Έχει συσταθεί ένα πλαίσιο παρακολούθησης σύμφωνα με τη λογική των παρεμβάσεων της πρωτοβουλίας. Επί του παρόντος, συγκεντρώνει αποκλειστικά ποσοτικά δεδομένα. Τα δεδομένα αυτά θα συμπληρωθούν από ποιοτικά δεδομένα για τον αντίκτυπο των έργων που αφορούν την ανθρωπιστική βοήθεια, τη διαχείριση του κινδύνου καταστροφών ή τη σύνδεση αρωγής, αποκατάστασης και ανάπτυξης. Οι δείκτες επιδόσεων πρέπει να επανεξεταστούν από την άποψη της συνάφειας και της σκοπιμότητας συγκέντρωσης αξιόπιστων, ευαίσθητων και συγκρίσιμων δεδομένων. Εκτός από τους σημερινούς δείκτες επιδόσεων για την αποστολή εθελοντών, θα πρέπει να δημιουργηθούν και δείκτες επιδόσεων για την πρόοδο σε σχέση με την ανάπτυξη ικανοτήτων και την τεχνική βοήθεια, τα οποία απορροφούν το μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού της πρωτοβουλίας. Οι δείκτες αυτοί θα βοηθούν στη μέτρηση του αντικτύπου της πρωτοβουλίας στις τοπικές κοινωνίες, τις συμμετέχουσες οργανώσεις και τους εθελοντές, και θα δείχνουν τη σύνδεση των έργων της συγκεκριμένης πρωτοβουλίας με τα έργα ανθρωπιστικής βοήθειας/ετοιμότητας για την αντιμετώπιση καταστροφών. Τέλος, θα πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω η σκοπιμότητα καλύτερης συνεργασίας με τα τοπικά γραφεία ανθρωπιστικής βοήθειας και τις αντιπροσωπείες της ΕΕ, κυρίως για την παρακολούθηση των έργων στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας.

5. Η ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

21. Η αξιολόγηση παρέχει χρήσιμες αναλύσεις και στοιχεία σχετικά με την υλοποίηση της πρωτοβουλίας, συμπεριλαμβανομένων των σημερινών ελλείψεων, και προτείνει τομείς για περαιτέρω βελτίωση. Η Επιτροπή προωθεί τα πορίσματα και τις συστάσεις της αξιολόγησης, βάσει μιας διττής προσέγγισης: εξετάζοντας, αφενός, δράσεις που μπορούν να υλοποιηθούν βραχυπρόθεσμα ή μεσοπρόθεσμα εντός του ισχύοντος νομικού πλαισίου και, αφετέρου, δράσεις για τις οποίες απαιτούνται ενδεχομένως πιο θεμελιώδεις αλλαγές στη νομοθεσία για την πρωτοβουλία εθελοντών ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ.

22. Όσον αφορά την πρώτη δέσμη δράσεων, τα αποτελέσματα της αξιολόγησης θα ληφθούν άμεσα υπόψη στην κατάρτιση των προγραμμάτων και την κατανομή των πόρων. Η Επιτροπή έχει ήδη ξεκινήσει τις εργασίες για τις δράσεις που θα πρέπει να υλοποιηθούν από τώρα

μέχρι το τέλος της τρέχουσας περιόδου υλοποίησης το 2020, με στόχο την επίσπευση των διαδικασιών, την απλούστευση των διοικητικών διατυπώσεων, την καλύτερη υποστήριξη των ενδιαφερόμενων οργανώσεων και την περαιτέρω προβολή των ευκαιριών χρηματοδότησης και των επιτυχημένων περιπτώσεων. Για παράδειγμα, αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την περαιτέρω απλούστευση της διαδικασίας πιστοποίησης των οργανώσεων που λειτουργούν βάσει συμφωνιών-πλαίσίων εταιρικής σχέσης ώστε να αποφευχθεί κάθε τυχόν επικάλυψη μεταξύ των δύο διοικητικών διαδικασιών, με τη συντόμευση των ηλεκτρονικών εντύπων πιστοποίησης, με τη μείωση του χρονικού διαστήματος από τη δημοσίευση της σχετικής προκήρυξης μέχρι την αποστολή εθελοντών, καθώς και με την κλιμάκωση των δραστηριοτήτων προβολής του αντικτύπου του έργου των εθελοντών επιτόπου. Ένα άλλο βασικό στοιχείο είναι η αποστολή περισσότερων εθελοντών για τα έργα που υλοποιεί η Επιτροπή με σκοπό την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας, τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και τη συνεργασία για την ανάπτυξη.

23. Η δεύτερη σειρά δράσεων συνδέεται με τις εν εξελίξει εργασίες της Επιτροπής για το μέλλον των προγραμμάτων της ΕΕ στο πλαίσιο του επόμενου Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου. Τα πορίσματα της παρούσας ενδιάμεσης αξιολόγησης θα ληφθούν σοβαρά υπόψη κατά τη διαμόρφωση της πρότασης της Επιτροπής για τα προγράμματα δαπανών μετά το 2020. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για τη σημαντική απλούστευση των διαδικασιών, καταργώντας τα στοιχεία που επιβραδύνουν την αποστολή εθελοντών και προκαλούν σημαντική διοικητική επιβάρυνση για τις συμμετέχουσες οργανώσεις. Επίσης, θα επιδιωχθεί ο εξορθολογισμός και η συνέργεια με τα άλλα συστήματα εθελοντισμού της ΕΕ, και ιδίως με το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης. Η Επιτροπή θα μεριμνήσει ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη σαφήνεια για τους πολίτες της ΕΕ που ενδιαφέρονται για ευκαιρίες εθελοντισμού τόσο εντός όσο και εκτός της ΕΕ. Παράλληλα, θα εξεταστεί η καλύτερη ευθυγράμμιση με τους στόχους της ΕΕ σε ό,τι αφορά τη σύνδεση αρωγής, αποκατάστασης και ανάπτυξης καθώς και τη σχέση ανθρωπιστικής βοήθειας-ανάπτυξης, με σκοπό τη μεγαλύτερη συμμετοχή ανθρωπιστικών και αναπτυξιακών οργανώσεων και την αύξηση των ευκαιριών εθελοντισμού.

24. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να υλοποιεί και να αναπτύσσει περαιτέρω την πρωτοβουλία σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και οργανισμούς, τις οργανώσεις και τους πολίτες, στηριζόμενη στη μέχρι σήμερα κτηθείσα εμπειρία και τα διδάγματα του παρελθόντος και εφαρμόζοντας τις συστάσεις της ενδιάμεσης αξιολόγησης. Οι παρατηρήσεις και τα σχόλια που διατυπώνουν τα ενδιαφερόμενα μέρη θα συνεχίσουν να αποτελούν τον κύριο μοχλό για βελτιώσεις, με στόχο να αυξηθεί ο αντίκτυπος της πρωτοβουλίας κατά την επόμενη φάση υλοποίησης μέχρι το 2020 και πέραν αυτού.